

A HALHATATLANSÁG VIRÁGFÜZÉRE
RÉSZLETEK A JÓGA VÁSZISTHÁBÓL*

Tizedik beszélgetés

VASZISTHA: A mi világunk a valóság és valótlanág ötvözete, s a Mindenható bélyegét viseli magán; egységből és kettősségből áll – mégis híjával van mindkettőnek.

Az eltévelyedett értelem, mely a testtel azonosítja önmagát, éppen emiatt az azonosítás miatt a test fogságában sínylődik, ám ha felismeri azonosságát az *átmannel*, megszabadul fogságából.

Brahman minden mindenben; Ő a tökéletes béke, a kettősség nélküli, kinek nincsen párja, s akihez senki sem fogható. Saját erejénél fogva Végtelenségként nyilvánul meg, s szellemét három különböző irányba terjeszti ki: a teremtés, a fenntartás és a feloldás irányába.

Aki megzabolázta elméjét, érzékeit és lelkének képességeit pedig az *átman*-ban összpontosítja, annak számára ez a valótlan világ éppúgy elmerül a káprázató fény tengerében, mint ahogy az éj arnyai is eltűnnek a napfény hatására.

A képzelet szülte világ meghátrál e látvány előtt, s elszáradt levélként hullik alá, a *dzsiva*¹ pedig – a megpörkölt gabonamaghoz hasonlóan – elveszíti mind a növekedés, mind az újraéledés képességét.

Ha egyszer az értelem megtisztult az illúzió felhőjétől, mely a megtévesztett elmét beárnyékolja, oly tisztán ragyog, mint az őszi égbolt.²

* Forrás → *A halhatatlanság virágfüzére. Részletek a Jóga Vászisthából* (Budapest, 2011, Kairosz Kiadó), p. 135–141.

¹ Az individuális lélek. [Buji Ferenc]

² Remélhetőleg nem kell itt figyelmeztetni az olvasót arra, hogy India klimatikus viszonyai jelentős mértékben különböznek Közép-Európa időjárásától. Ami pedig a tisztán ragyogó elmét illeti, Evagriosz Pontikosz imádság-teóriáját interpretálva W. Harmless és R. Fitzgerald ekképpen fogalmaz: „A tiszta imádság alatt a megtisztított elme látja önmagát, látja önnön tulajdonképpeni valóját, valódi rangját. S az, amit lát, fényteljes. De az a fényteljeség, amely megengedi neki, hogy lássa magát, az isteni fény, vagyis maga Isten. Látva önmagát mint fényteljeséget, mint a zafirhoz vagy a kék éghez hasonló fényt, az elme felfedezi istenhasonlóságát. Ugyanakkor látja s a látás által megismeri – közvetett módon, mintegy tükörben – azt az immateriális fényt, amely maga Isten. Ez az, amiért Evagriosz számára az imádság egyszerre pillanata az önfelfedezésnek és a végső Misztériummal való találkozásnak” („The Sapphire Light of the Mind. The Skemmata of Evagrius Ponticus” [*Theological Studies*, 2001, p. 519.]). Általában a témával kap-

Eddig az elme megzabolázásáról s hatalmának meggyengítéséről adtam neked tanítást, ó Ráma, mely a jóga útján az első lépés a lélek üdvözülése felé; most a második lépésről fogok szólni, az értelem műveléséről és megerősítéséről. Határtalan türelemmel, bátorsággal és szolgálattal folytasd elmélyedéseidet és önvizsgálatodat, és imádd Istent a szent jógában. Emlékezz, a fősvény lélek, a falánk lélek, az a lélek, amely önmagára úgy gondol, mint aki mások fölött áll, sosem fogja meglátni Istent!

Ha a zarándok eltökélten kitart e törekvésében, akkor igen nagy utat tesz meg, míg csak el nem jut egy olyan állapothoz, amelynek leírása meghaladja minden képességet, de amelyet az odaadó ember ezen az ösvényen előrehaladva birtokba vehet. Elérve ezt a jóga-állapotot – melynek szimbóluma a szent ÓM-szótag³ –, már mindenfelől csak jóság és béke veszi körül.

Halld most Isten imádásának módját, drága tanítványom! Bármilyen formáját is gyakorold az imádásnak, a testtel való azonosság gondolatát számold fel, elmédet pedig különítsd el személyiségedtől. Utána tanítód vezérlete alatt szorgalmasan irányítsd figyelmedet a tiszta és testetlen Szellemre, mely belső szemtanúja a test működéseinek.⁴

Az igazi imádás egyedül a benső elmélyedésben áll, nem pedig az imádás külső formáiban; ezért hát önmagadba mélyedve irányítsd elmédet az Egyetemes Szellem imádására.

Ő az értelem valódi formája,⁵ minden fény forrása, kinek dicsőséges ragyogása csak Napok millióinak ragyogásához fogható. Ő az elme belső fénye; feje és vállai az egek ege fölé nyúlnak; lótuszhoz hasonlatos lába még a tér legmélyebb szakadéknál is mélyebbre nyúlik.

Az egymást sietve követő világok az ő tágas kebelének egyik sarkában nyugosznak. Ragyogása túlarad még a határtalan üresség végső pontjain is. Foghatkozás és vég nélkül fogja át a föntet és a lentet, a tér mind a négy irányát és a világkerület minden egyes pontját.

csolatban lásd Henry Corbin: *The Man of Light in Iranian Sufism* (New Lebanon, 1994, Omega Publications). [Buji Ferenc]

³ Az *óm* – vagy *aum* – a hatalom szava, mely egyetlen partikuláris nyelvhez sem tartozik, hanem kizárólag a Legfelső szimbólumaként használatos szerte az egész Keleten, ahol Isten legmagasztosabb nevéként tisztelik. [Hari Prasad Shastri]

⁴ Itt a legtágabb értelemben vett testi funkcióról van szó, ideértve ilyen módon például a gondolkozás, akarat és érzés képességét is. [Buji Ferenc]

⁵ Abban az értelemben, hogy az értelem csak e Szellemként válik teljesen önmagává. A „formának” nem a felület, hanem az esszencia oldaláról történő értelmezése éppúgy megjelent a hellenisztikus és keresztény filozófiában (vö. hüélormorfizmus), mint a hindu bölcséletben (*szvarúpa*: „saját forma”). [Buji Ferenc]

Önmagán belül hordozza Ő e kerek világot és az összes többi világot, hegyével s mindazzal együtt, ami bennük található; s a teljhatalmú idő, mely örökösen tovakergeti e világ dolgait, foglárként strázsál öröklétének kapujában.

Ott van Ő minden dolog legközepén, s egyedül Ő képes erőt és lendületet adni mindennek. *Tat tvam aszi!* – „Ez vagy te!”⁶

Imádd hát Őt önnönmagadban! Neki nincsen szüksége sem a mécses fényére, sem a tömjén füstjére!

Állandóan e szent témáról beszélgetve s folytonosan visszatérve a megmetszakadó kutatáshoz, az ember végül teljesen tudatára ébred önlényegének.

Inkább örömet leli Ő a vonzalmak és ellenszenvek hálójából kiszabadított, megtisztított elme felajánlásában, mint az értékes drágakövekben és a legillatosabb virágokban.

Az elmélyedés legkiválóbb formája önmagad felajánlása az Úrnak vagy a szent jógának.

Bárki is imádja az Urat ilyen módon egy teljes órán keresztül, a *rádzsa*-áldozatot⁷ végrehajtó jutalmában részesül; s aki éjfélkor imádja Őt ekképpen, annak érdemét nyeri el, aki ezt az áldozatot ezerszer hajtja végre.

Amikor az együttérzés szelíd sugárnyalábjai megvilágosítják a környöreletes jögi kebelét, s amikor a részvét édes áramai megolvasztják a szívet, az Úr szolgálata a jöga-elmélyedés révén akkor a legeredményesebb és a legédesebb.

Csak miután az ember a helyes ítélet hatalmával megzabolázta szívének féktelen szenvedélyeit s kiterítette szíve és elméje fölött a szelíd környörelet és az édes meglegedettség palástját, akkor fordulhat imádattal a lelke mélyén honoló isteni derű felé.

Érje bár öröm vagy bánat, a jögi feladata, hogy az *átman* fölött meditáljon és tanítóját szolgálja.

Ne bánkódj afölött, ami elveszett, hanem használd azt, amivel még rendelkez; elmédben és lelkedben a legkisebb megingás nélkül imádd az Urat, a magasztos Szellemet!

Az emberek bünös elfoglaltságai közepette is őrizd meg állandóságodat, szemed előtt tartva az összes lény javát és az egyetemes üdvösséget, s maradj hűsé-

⁶ A *Tat* („Az”) a transzcendentális Valóságra (Brahman) utal; a *tvam* („te”) a *dzsívára*, vagyis az individualizált és kondicionált lélekre; az *aszi* („vagy”) e kettőnek, vagyis a *dzsívának* és a Brahmannak az örök azonosságát fejezi ki. Egyike ez annak a négy nagy *dictum*nak, amelyben a *védák* spirituális igazsága kikristályosodott. [Hari Prasad Shastri]

⁷ A *rádzsa-szúját* az ősi időkben a király beiktatása és felkenése alkalmával végezték. Az áldozatot ünnepi énekekkel kísérték, ajándékokat osztottak szét a szent *bráhmanák* között, és a szegényekkel is jótékonykodtak. [Hari Prasad Shastri]

ges fogadalmadhoz, mindenkor szent odaadással fordulva Brahmanhoz és gurudhoz.⁸

Add fel a gondolatot, hogy te ez és ez a személy vagy; utasíts el mindent, ami lényegtelen, s felismerve, hogy minden az egyetemes Egy, ingadozás nélkül tartsd magad fogadalmadhoz, hogy imádod a magasztos Szellemet: Brahmant.

A nyomorúságnak ebben a világában az embernek nem kell figyelmet fordítania azokra a csapásokra, amelyekről tudomást szerez. Futó jelenségek és árnyak azok csupán, melyek megfestik az ég üres boltozatát, hogy aztán nemsokára elenyésszenek.

Bármilyen áldozatot is mutass be az Úr szolgálatában, tudd meg, hogy lelked egykedvűségénél kívánatosabb és alkalmasabb felajánlást nem tudsz tenni. A mézédés egykedvűségnek természetfölötti hatalma van arra, hogy mindent isteni ambróziává változtasson át.

Az egykedvűség kitágítja a lelket és megörvendezteti az elmét, mint ahogy a napfény is betölti az égboltot – és ez az, amit az odaadás legmagasabb formájának tartanak.

A szenvedélymentességgel párosított helyes gondolkozás révén az ember át tudja szelni e világ sötét és veszélyekkel teli sebes folyamát.

Az erényes ember, aki nyugodt és csöndes, s minden lényvel szemben barátságos, a legmagasabb Igazság jóságos befolyását érzi feltámadni elméjében.

Akiknek elméje lakoma közben vagy csata előtt, sőt még magának a halálnak a pillanatában is megőrzi nyugalmát, akárcsak a holdfény, valóban szent az!

Aki elégedett pillantását az őt mindenfelől körülölelő szelíd ragyogáson nyugtatja, szentnek nevezik azt.

Aki éppúgy nem engedi át elméjét az élet megpróbáltatásainak, bármilyen nagyok is legyenek vagy bármilyen hosszan is tartsanak azok, mint ahogy saját testi formájára sem úgy gondol, mint ami azonos lenne önmagával, szentnek ismerik azt.

Ó erényes herceg, bárki is figyeljen oda hittel és odaadással ezekre a beszédek-imre, kétségtelenül napról napra növekedni fog Isten ismeretében.

Minden nyomorúság véget ér annak számára, aki ezeket a beszédekot komoly megfontolás tárgyává teszi.

Amikor lement a Nap, bearanyozva az ég alját, a tó lótuszai pedig összecsuhták kelyhüket, a szent bölcs, Vasistha befejezte beszédét. Az uralkodó és a királyi család tagjai megérintették a bölcs lábát, és elhalmozták ezüst, arany és drágakő ajándé-

⁸ A távol-keleti spiritualitás szerint a guru és Isten végső soron egy, illetve a guru Istennek egyfajta földi megtestesülése. [Buji Ferenc]

*kokkal; a dévák pedig a magasból égi virágokat hintettek a társaságra, ekképpen ki-
áltva:*

Dzsai! Dzsai! Dzsai!

